

Posudek vedoucí práce
na diplomovou práci Sylvie Švejdarové

Práva na zachování menšinového jazyka a kultury v mezinárodním právu
(tradiční menšiny versus migranti)

1. K tématu práce:

Tématika práv na zachování menšinového jazyka je velmi aktuální. Česká republika před rokem ratifikovala evropskou Chartu regionálních či menšinových jazyků a připravuje v současnosti první zprávu o jejím dodržování na území ČR. V této souvislosti vyvstávají některé dosud neřešené otázky spojené s postavením tradičních národnostních menšin a jejich jazyka na jedné straně a etnických a jazykových skupin, které se teprve v nedávné době usadily na území ČR, na straně druhé. Autorka práce si vybrala jako příklad tohoto rozdílného statusu obyvatelstvo ČR ukrajinského původu, jemuž je - v návaznosti na mezinárodní závazky ČR - vnitrostátním právem přiznáváno postavení menšiny, a obyvatelstvo vietnamského původu, které toto postavení nemá. Mezinárodní právo na tyto rozdíly nereaguje jednoznačně. Kritéria pro definici národnostních menšin obsažená v různých, autorkou analyzovaných dokumentech jsou flexibilní, státům se ponechává k jejich implementaci značná možnost uvážení. Autorce tak vznikl prostor pro zajímavou a originální práci.

2. Ke zpracování tématu:

S. Švejdarová k této tématice přistoupila kreativním a angažovaným způsobem. Nespokojila se s literaturou a prvotními prameny, ale hledala informace také v rozhovorech s odpovědnými činiteli: s pracovníkem Rady vlády ČR pro národnostní menšiny, s představitelem ukrajinské menšiny i se zástupcem vietnamské komunity v

ČR. Poslední dva jmenované rozhovory jí umožnily zkoumat zejména subjektivní prvek práva na ochranu menšin na základě mezinárodních dohod, totiž vůli menšiny být za takovou považována. Osnova práce, metody i koncept byly se mnou několikrát konzultovány, konečná verze vznikla na základě intenzivní výměny názorů.

3. K obsahu práce:

Práce je rozdělena do dvou hlavních částí: V první části se autorka zabývá hledisky, která státy aplikují při rozhodování o jazykových právech migrantů. Zde S. Švejdarová zkoumá nejdůležitější mezinárodní instrumenty, které taková kritéria obsahují. Zde podtrhuje zejména skutečnost, že zatímco Evropská charta regionálních či menšinových jazyků a Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin počítají s rozdílným zacházením s tradičními menšinami a jazykem imigrantů, Všeobecná deklarace lingvistických práv a Všeobecná deklarace o kulturní diverzitě takové rozlišování neumožňují. Druhá část aplikuje tyto obecné poznatky na konkrétní postavení Vietnamců a Ukrajinců v ČR: Autorka správně podtrhuje zákaz rozlišování práv na základě rasy a jazyka, obsažený v řadě mezinárodně právních instrumentů; zkoumá opodstatněnost této odlišnosti a dochází k závěru, že počet, aktivita a subjektivní náhled skupin – nositelů jazyka – současný rozdílný přístup státních orgánů odůvodňují. Správně také poukazuje na dynamiku zkoumaných kritérií: Není vyloučeno, že probuzení národnostního vědomí vietnamské komunity a její zájem na zachování vlastního jazyka a kultury povedou v budoucnu k jejímu zařazení mezi mezinárodními instrumenty na území ČR chráněné národnostní skupiny a jejich jazyky.

4. Závěr:

Originální a pečlivě zpracovanou práci S. Švejdarové doporučuji k obhajobě.

Prof. Dr. Mahulena Hofmannová, CSc.